

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/187/2023
Identifikačné číslo spisu:	2719200831
Dátum vydania rozhodnutia:	24.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2719200831.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne C. T., narodenej XX. M. XXXX, D., K. Q. XXXX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Václavom Sosnom, Skalica, Námestie slobody 2, proti žalovaným obchodným spoločnostiam 1/ BENCONT COLLECTION, a. s., Bratislava, Vajnorská 100/A, IČO: 47 967 692, 2/ 365.bank, a. s., Bratislava, Dvořákovo nábrežie 4, IČO: 31 340 890, zastúpenej advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária RELEVANS s. r. o., Bratislava, Dvořákovo nábrežie 8/A, IČO: 47 232 471, o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy a určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky, vedenom na Okresnom súde Senica pod sp. zn. SI-3Csp/35/2019, pôvodne vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 3Csp/35/2019, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. júla 2023 sp. zn. 32CoCsp/4/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 28. júla 2023 sp. zn. 32CoCsp/4/2023 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 6. septembra 2022 č. k. 3Csp/35/2019-111 zamietol žalobu, zrušil v celom rozsahu neodkladné opatrenie nariadené uznesením súdu prvej inštancie z 1. júla 2019 č. k. 3Csp/35/2019-25 a žalovaným priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. V konaní nebolo sporné, že 20. júna 2013 uzatvorili vtedajší manžel žalobkyne ako dlžník, žalobkyňa ako spoludlžníčka a právna predchodkyňa žalovanej 2/ ako veriteľ zmluvu o úvere, predmetom ktorej bolo poskytnutie finančných prostriedkov vo výške 20.000 eur. Súčasťou zmluvy bola v bode 4.9 Dohoda o zrážkach zo mzdy a v bode 4.11 rozhodcovská doložka tak, ako ju identifikovala žalobkyňa v žalobe. Pohľadávka zo zmluvy o úvere bola postúpená na žalovanú 1/. Žalobkyňa sa žalobou domáhala určenia, že dohoda o zrážkach zo mzdy a rozhodcovská doložka obsiahnuté v Zmluve o úvere č. 2771044886 z 20. júna 2013 uzatvorenej medzi žalovanou 2/ ako veriteľom a žalobkyňou ako spoludlžníčkou sú neplatné z dôvodu, že ide o neprijateľné zmluvné podmienky.

1.2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil ako nárok jedného z účastníkov viacstranných zmiešaných dohôd/zmlúv o určenie ich čiastočnej neplatnosti. Dospel k záveru, že žalobu je potrebné zamietnuť pre nedostatok vecnej legitimácie. Svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil s poukazom na § 77 ods.

1 a § 228 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). Konštatoval, že v konaní neboli zúčastnené všetky subjekty právnych úkonov, o neplatnosti ktorých mal súd rozhodovať, a to napriek tomu, že tieto osoby - dlžník a spoludlžník z úverovej zmluvy - tvoria nerozlučné spoločenstvo. Dôvodom, pre ktorý súd prvej inštancie zamietol žalobu bez toho, aby sa zaoberal dôvodnosťou uplatneného nároku, tak bol nedostatok vecnej legitímácie, keďže v konaní ako strana sporu nevystupoval aj bývalý manžel žalobkyne, ktorý ako hlavný dlžník uzavrel so žalovanou 2/úverovú zmluvu, neplatnosti ustanovení ktorej sa žalobkyňa v tomto konaní domáhala. Procesnú zodpovednosť za označenie všetkých vecne legitimovaných subjektov nesie žalobca. V tejto súvislosti súd prvej inštancie dodal, že ak nebolo možné bývalého manžela žalobkyne definovať ako žalobcu (napr. z dôvodu, že tento s podaním žaloby nesúhlasil), mala ho žalobkyňa označiť ako žalovaného.

1.3. Po začatí konania vo veci samej súd prvej inštancie uznesením z 1. júla 2019 č. k. 3Csp/35/2019-25 nariadil neodkladné opatrenie. Nakoľko bola žaloba zamietnutá, súd prvej inštancie toto neodkladné opatrenie aj bez návrhu v celom rozsahu zrušil, postupujúc v zmysle § 355 ods. 1 CSP. O trovách konania rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 CSP.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej aj ako „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 28. júla 2023 sp. zn. 32CoCsp/4/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a žalovaným priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a vzhľadom na odvolacie dôvody žalobkyne (§ 387 ods. 2 CSP) vyslovil súhlas s právnym posúdením veci súdom prvej inštancie, pokiaľ ide o jeho záver o nerozlučnom spoločenstve všetkých účastníkov úverovej zmluvy. Po všeobecnom teoreticko-právnom opise podstaty inštitútu nerozlučného spoločenstva (§ 77 ods. 1 CSP) a núteného spoločenstva (§ 78 ods. 1 CSP) uzavrel, že na základe zmluvy o úvere uzatvorenej s viacerými subjektmi na strane dlžníkov vznikli veriteľovi voči všetkým dlžníkom (tak žalobkyni - spoludlžníčke, ako aj jej bývalému manželovi - hlavnému dlžníkovi) tie isté hmotné práva vyplývajúce z tých istých dohôd, a preto je - v záujme právnej istoty všetkých zmluvných strán - nevyhnutné, aby bolo rozhodnutie o tom, či predmetná zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, prijímané za účasti všetkých osôb, ktoré takúto zmluvu uzatvorili, a aby sa rozsudok prijatý v takej veci vzťahoval na všetkých účastníkov takýchto spoločných dohôd. Aj podľa odvolacieho súdu nie je možné samostatne posudzovať (ne)platnosť dohody o zrážkach zo mzdy resp. rozhodcovskej doložky len vo vzťahu k niektorým zmluvným stranám, nakoľko rozhodnutie by sa v danom prípade vzťahovalo len na strany sporu, čo by viedlo k neželanému stavu právnej neistoty vo vzťahu k ostatným účastníkom zmluvného vzťahu.

2.2. V reakcii na ďalšiu odvoláciu argumentáciu žalobkyne odvolací súd uviedol, že možnosť rozhodovania súdu o neprijateľnosti žalobkyňou namietaných zmluvných podmienok nevyplyva ani z ust. § 298 ods. 1 CSP, pretože súd je v každom konaní - aj v spotrebiteľskom spore - povinný v prvom rade skúmať vecnú legitímáciu, a to aj vtedy, ak jej nedostatok žiadna zo strán sporu nenamietala. Postup podľa § 298 ods. 1 CSP by prichádzal do úvahy až po tom, čo by súd dospel k záveru, že sú splnené podmienky vecnej legitímácie. Keďže súd prvej inštancie rozhodol vo veci bez jej vecného prejednania, nebol povinný zaoberať sa argumentáciou strán sporu vo vzťahu k zmluvným podmienkam, ani vykonávať v tomto smere ďalšie dokazovanie. Pre posudzovanú vec preto bolo irelevantné, či žalobkyňa v konaní preukázala existenciu neprijateľných zmluvných podmienok. Pokiaľ žalobkyňa v odvolaní argumentovala, že odvolací súd v inej veci týkajúcej sa totožných strán, za totožnej skutkovej i právnej situácie rozhodol inak, odvolací súd uviedol, že rozhodnutia okresných a krajských súdov nespádajú pod pojem ustálená rozhodovacia prax a súdy nimi nie sú viazané. Záverom konštatoval, že žalobkyňa nedôvodne súdu prvej inštancie vytýkala i nedostatky v odôvodnení jeho rozhodnutia resp. jeho arbitrárnosť.

2.3. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. S dovolaním

spojila i návrh na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia (§ 444 ods. 1 CSP), ktorý odôvodnila nepriaznivými majetkovými a zdravotnými pomermi, ako aj vyživovacou povinnosťou k maloletému dieťaťu, ktorá by mohla byť okamžitým výkonom súdneho rozhodnutia vážne ohrozená.

3.1. Prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a porušenie práva na spravodlivý proces videla žalobkyňa v tom, že napadnuté rozhodnutie je nepreskúmateľné a arbitrárne. Odvolací súd pri svojom rozhodovaní opomenul návrhy a argumenty žalobkyne a náležite sa s nimi nevysporiadal, navyše v rozpore s princípom právnej istoty, predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a princípom legitímneho očakávania vyplývajúcim z čl. 2 CSP vydal rozhodnutie, ktoré bolo diametrálne odlišné od jeho predchádzajúceho rozhodnutia v obdobnej (skutkovo a právne totožnej) veci rovnakých účastníkov. Odvolací súd nijak neodôvodnil, z akého dôvodu rozhodol inak ako v žalobkyňou označenom rozhodnutí odvolacieho súdu sp. zn. [5]CoCsp/50/2020 v skoršej obdobnej veci, pričom svojím rozhodnutím a najmä formalistickým postupom odoprel žalobkyni ako spotrebiteľke právo na súdnu ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami.

3.2. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia a prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP oprela žalobkyňa o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu dosiaľ neboli ustálené vyriešené. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na formalistickom výklade ustanovení o procesnom spoločenstve a na nesprávnom predpoklade, že žalobe o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky nie je možné vyhovieť, ak ako strany nevystupujú všetci účastníci spotrebiteľského vzťahu. Takýto výklad odvolacieho súdu nie je v súlade so základným právom spotrebiteľa na súdnu ochranu a tento popiera účel žaloby na ochranu spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Odvolací súd ďalej nesprávne posúdil, že žalobkyňa mala podať žalobu aj voči svojmu spoludlžníkovi z úverového vzťahu, a to napriek tomu, že tento nie je v súvislosti so žalobou o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok nositeľom žiadnych subjektívnych povinností, ani porušovateľom subjektívnych práv žalobkyne.

4. Žalovaná 1/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby dovolací súd dovolanie ako neprípustné odmietol resp. ako nedôvodné zamietol, a aby žalovanej 1/ priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Uviedla, že namieta a nesúhlasí s dovolacou argumentáciou žalobkyne, ktorá sa v podanom dovolaní vôbec nevenuje meritu zamietnutia žaloby, a to nedostatku vecnej legitimácie. Tento nedostatok pritom nemožno konvalidovať ani tvrdením, že žalobkyňa je spotrebiteľka. Žalobkyňa v dovolaní nekonkretizovala, v čom konkrétne má spočívať nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, a pokiaľ ide o tvrdené nesprávne právne posúdenie veci, odvolací súd vec posúdil v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu týkajúcou sa nerozlučného spoločenstva.

5. Žalovaná 2/ v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne rovnako ako žalovaná 1/ dovolaciemu súdu navrhla, aby dovolanie ako neprípustné odmietol resp. ako nedôvodné zamietol, a aby žalovanej 2/ priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %. Nestotožnila sa so žalobkyňou prezentovanými tvrdeniami o procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorým malo byť porušené právo žalobkyne na spravodlivý proces. Rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa žalovanej 2/ založené na správnom právnom posúdení veci a z jeho odôvodnenia je zrejmé, že dôvodom, pre ktorý sa odvolací súd nezaoberal otázkou (ne)prijateľnosti zmluvných podmienok, bol nedostatok vecnej legitimácie. Žalovaná 2/ nesúhlasila s tvrdením žalobkyne o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku, poukazujúc na odôvodnenie ako celok. Ponechala na úvahe dovolacieho súdu, či žalobkyňa dôvodne namietala, že súdy formalisticky rezignovali na svoju úlohu pri zabezpečovaní verejného záujmu poskytovaním zvýšenej ochrany spotrebiteľov pred nekalými praktikami dodávateľov; zastala však názor, že konajúce súdy postupovali zákonne a na zistený skutkový stav správne aplikovali ustanovenia právneho predpisu. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa žalovanej 2/ vôbec nezáviselo od vyriešenia právnych otázok, ktoré žalobkyňa v dovolaní formulovala; odvolací súd svoje závery riadne odôvodnil aj s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax. Pokiaľ ide o návrh žalobkyne na odklad vykonateľnosti napadnutého rozsudku, žalovaná 2/ uviedla, že ponecháva na úvahe dovolacieho súdu, či dôvody uvádzané žalobkyňou je možné považovať za také, ktoré odôvodňujú zásah do záväznosti právoplatného rozhodnutia odvolacieho súdu.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (ďalej aj ako „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), po preskúmaní zákonom predpísaných náležitostí dovolania (§ 428 CSP) a splnenia ďalších podmienok dovolacieho konania, dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP aj dôvodné.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

8. Žalobkyňa vyvodzovala prípustnosť podaného dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolací súd už konštantne uvádza, že hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej intenzite, že došlo až k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

10.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie.

10.2. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

11. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie

týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikátúra EŠLP síce nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija v. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani v. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins v. Francúzsko* z 19. februára 1998).

13. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07).

13.1. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

14. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry EŠLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.

14.1. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

15. V tejto súvislosti žalobkyňa odvolaciemu súdu vytýkala, že svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil, porušil princíp právnej istoty a legitímneho očakávania strán v spravodlivé rozhodnutie a svojím formalistickým postupom odoprel žalobkyni ako spotrebiteľke právo na súdnu ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami.

16. Žalobkyňa v dovolaní namietala, že odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) rozhodli úplne opačne než v skutkovo obdobnej veci žalobkyne, a to napriek tomu, že už v konaní pred súdom prvej inštancie a následne aj vo svojom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie poukazovala na rozsudok súdu prvej inštancie z 11. marca 2020 č. k. 9Csp/124/2019-79 a rozsudok odvolacieho súdu z 10. novembra 2020 sp. zn. [5]CoCsp/50/2020, ktorými súdy za rovnakej skutkovej situácie medzi totožnými subjektmi na oboch stranách sporu vyslovili neprijateľnosť a určili neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskej doložky obsiahnutej v zmluve o úvere uzatvorenej - rovnako ako v tu prejednávanej veci - medzi bývalým manželom žalobkyne ako dlžníkom, žalobkyňou ako spoludlžníčkou a právnou predchodkyňou žalovanej 2/ ako veriteľom. Odvolací súd k tomu len stroho skonštatoval, že nie je viazaný rozhodnutiami okresných a krajských súdov. Takáto argumentácia podľa žalobkyne neobstojí a

je v rozpore s princípom právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí. Žalobkyňa legitímne očakávala, že konajúce súdy jej poskytnú súdnu ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, keď jej už v inej skutkovo a právne rovnakej veci takúto ochranu poskytli.

17. Vo všeobecnosti možno uviesť, že rozdielna rozhodovacia prax súdu o „totožných“, resp. obdobných veciach nie je žiaduca. Zákonná formulácia princípu právnej istoty vyjadrená v čl. 2 CSP chráni hodnotu predvídateľnosti práva resp. súdnych rozhodnutí ako jednu z najvyšších ústavných hodnôt materiálneho právneho štátu. V zmysle odseku 2 citovaného článku je právnou istotou stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Ak sa spor na základe prihliadnutia na prípadné skutkové a právne osobitosti prípadu rozhodne inak, každý má (podľa odseku 3 tohto článku) právo na dôkladné a presvedčivé odôvodnenie tohto odklonu.

17.1. Inými slovami, princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia znamená, že účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje právnú istotu a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých prípadoch. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 CSP), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal (nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 289/2017 z 21. novembra 2017, sp. zn. III. ÚS 275/2018 z 25. júna 2019).

18. Ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 289/2017 uviedol, že súd má poznať svoju vlastnú judikatúru, t.j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátu) toho istého súdu a túto judikatúru musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Naopak, postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje spomínanému základnému princípu materiálneho právneho štátu.

19. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného konštatuje, že ústavno-konformný výklad článku 2 základných zásad CSP vedie k záveru, že dôsledné dodržiavanie princípu právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí zahŕňa aj stav, v ktorom môžu účastníci právnych vzťahov legitímne očakávať, že v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch súd argumentačne odôvodní svoj odlišný prístup v neskôr prejednávanej veci, vo vzťahu k predošlému súdnemu rozhodnutiu.

20. Nemohol preto obstať argument odvolacieho súdu v odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia, že v prípade skoršieho rozhodnutia iného odvolacieho senátu („v principiálne totožnej veci“) sp. zn. 25CoCsp/50/2020 nešlo o rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, v dôsledku čoho sa ním vôbec nezaoberal.

21. V danom prípade z obsahu súdneho spisu vyplynulo, že žalobkyňa podala na súde prvej inštancie 6. júna 2019 dve samostatné žaloby na obdobnom skutkovom základe a s obdobnou právnou argumentáciou, pričom v odvolacom konaní proti rozsudku súdu prvej inštancie namietala rozpor odvolaním napadnutého rozhodnutia (č. k. 3Csp/35/2019-111) s rozhodnutím súdu prvej inštancie v obdobnej veci č. k. 9Csp/124/2019-79. Porovnaním prejednávanej veci (sp. zn. SI-3Csp/35/2019) a označeného obdobného sporu (sp. zn. 9Csp/124/2019) možno konštatovať podobnosť v tom, že v oboch sporoch vystupujú rovnaké sporové strany resp. ich právni predchodcovia, pričom v oboch prípadoch sa žalobkyňa ako spoludlžníčka z úverovej zmluvy, ktorú uzatvorila spoločne so svojím vtedajším manželom, domáhala určenia neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskej doložky z dôvodu, že tieto spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľky, a preto sú neprijateľnými zmluvnými podmienkami.

22. V oboch sporoch vystupovala na strane nositeľa (tvrdeného) porušeného resp. ohrozeného subjektívneho práva, t.j. na strane žalobcu, výlučne dovolateľka, a to napriek skutočnosti, že tak v spore sp. zn. 9Csp/124/2019, ako aj v spore sp. zn. SI-3Csp/35/2019 sa domáhala určenia neplatnosti zmluvných podmienok obsiahnutých v zmluvách o úvere, ktoré uzatvárala spoločne so svojím vtedajším manželom ako žiadateľom a hlavným dlžníkom z týchto zmlúv. Povedané inak, žalobkyňa vystupovala v oboch úverových vzťahoch len ako spoludlžníčka.

23. V prejednávanej spore odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, potvrdiac rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, dospel k záveru, že pre úspech v spore bolo nevyhnutné, aby na strane žalobcu vystupovali všetci spotrebitelia, ktorý úverovú zmluvu so žalovanou 2/ uzatvárali - v danom prípade aj bývalý manžel žalobkyne. Odvolací súd uzavrel, že z dôvodu nedostatku vecnej legitimácie, ktorý viedol k zamietnutiu žaloby, nebolo možné zaoberať sa dôvodnosťou žalobkyňou uplatneného nároku.

24. Na druhej strane, v spore vedenom na súde prvej inštancie pod sp. zn. 9Csp/124/2019 bolo právoplatne rozhodnuté o merite veci. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žaloba je dôvodná a poskytol žalobkyňu ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami obsiahnutými v zmluve o úvere uzatvorenej žalobkyňou ako spoludlžníčkou. Z dôvodov rozhodnutia č. k. 9Csp/124/2019-111 je zrejmé, že aj tu sa súd primárne vysporiadal s vecnou legitimáciou, pričom pochybnosť v tomto smere vyslovil výlučne vo vzťahu k pasívnej vecnej legitimácii žalovanej 2/ z dôvodu postúpenia pohľadávky na žalovanú 1/, preto žalobu voči žalovanej 2/ zamietol. Z rozhodnutia odvolacieho súdu z 10. novembra 2020 sp. zn. 25CoCsp/50/2020 dovolací súd zistil, že predmetom odvolacieho prieskumu iniciovaného odvolaním žalobkyne bolo posúdiť správnosť právnych záverov súdu prvej inštancie o tom, že v danej veci nie je žalovaná 2/ pasívne legitimovaná. V tomto smere sa odvolací súd so záverom súdu prvej inštancie nestotožnil a zmenil jeho rozhodnutie tak, že výroky rozsudku súdu prvej inštancie, ktorými vyhovel žalobe, sa vzťahujú aj na žalovanú 2/. Určovacie výroky II. a III., ktorými súd prvej inštancie určil neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskej doložky, neboli odvolaním dotknuté a nadobudli právoplatnosť.

25. Tým, že sudy nižších inštancií rozhodli pri rovnakých účastníkoch konania a pri rovnakom právnom základe rozdielne, pričom tento svoj „odklon“ dostatočne neodôvodnili, nie je možné hovoriť o predvídateľnosti rozhodnutia a tým ani o spravodlivosti.

26. Dovolací súd preto konštatuje, že dovolateľka dôvodne namietala, že odvolací súd argumentačne nezdôvodnil odlišný prístup konajúcich súdov oproti predošlým rozhodnutiam v skôr prejednávanej veci v otázke vecnej legitimácie žalobcov pri uplatňovaní nároku zo spotrebiteľskej zmluvy uzavretej viacerými spotrebiteľmi.

27. Odvolací súd sa dopustil procesného pochybenia, keď pri odôvodnení svojho rozhodnutia nesplnil svoju povinnosť vyrovnáť sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné. Súčasne bolo potrebné tiež dbať na celkovú presvedčivosť dôvodov rozhodnutia, čo zahŕňalo aj argumentačné odôvodnenie odlišného prístupu v prejednávanej veci, vo vzťahu k predošlému súdному rozhodnutiu v skutkovo a právne obdobnej veci.

28. Absencia riadneho odôvodnenia iného právneho nazerania na skutkovo a právne porovnateľný prípad, ktoré mal odvolací súd na základe špecifickej odvolacej argumentácie podať, opodstatňuje v danom prípade záver o porušení procesných práv žalobkyne, ktoré nadobudlo intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

29. Povinnosťou odvolacieho súdu bolo jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnáť sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Súd by mal byť vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver.

30. V posudzovanom prípade odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom, ktorým by poskytol presvedčivé odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky uplatnené odvolateľkou, čím svojím postupom v dôsledku nepreskúmateľnosti odvolacieho rozhodnutia založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd v rozpore so zákonným imperatívom vyjadreným v § 387 ods. 3 CSP neodstránil procesné pochybenie súdu prvej inštancie, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia napriek námietkam žalobkyne nevysvetlil, prečo v danom prípade, na rozdiel od konania sp. zn. 9Csp/124/2019 posúdil vec odlišne, keď dospel k záveru o nedostatku vecnej legitimácie, napriek tomu, že v skutkovo totožnej situácii žalobkyne v skôr vedenom konaní tento nedostatok nezistil a vec meritórne posúdil, dospejúc v záveru, že zmluvne podmienky sú neplatné z dôvodu ich neprijateľnosti.

31. Iba tým, že súd v rozhodnutí náležite zareaguje na argumenty účastníka, dá mu najavo, že sa zaoberal jeho argumentami a návrhmi. Proces právnej argumentácie (diskurz medzi súdom i účastníkmi) má byť dialógom. Zjavne svojvoľné (arbitrárne) zaoberanie sa takými argumentami je nezlučiteľné s ideou spravodlivého procesu.

32. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je v zmysle § 420 písm. f) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP). Vzhľadom na uvedené sa dovolací súd ďalšími dovolacími námietkami nemal možnosť zaoberať.

33. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

34. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

35. Vzhľadom na rozhodnutie o dovolaní žalobkyne, neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o jej návrhu na odklad vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 CSP.

36. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.